

«Табанан көтүттүм» Игнатий Слепцов тылларыгар уонна матыыбыгар

«Куобах» норуот матыыбыгар Д.Иванов толоруутугар

ДЭГЭРЭН ЫРЫА

I дьарыктаныы: - Оҕолор, бүгүн биһиги сана ырыаны истиэхпит. Биһиги хоту дойдубут маанылаах кыылын таба туһунан. Бу ырыаны саха талааннаах мелодиста Игнатий Слепцов айбыта. Кини өссө да элбэх ырыалардаах, биһиги дьарыктарбытыгар кини атын да ырыаларын истиэхпит.

Оҕолор ырыа бэһиэлэйдин, түргэнин туһунан уопсай өйдөбүлү ылаллар. Ырыа таба уратытын дьүһүннээн көрдөрөрүн сэнээрэллэр.

II дьарыктаныы: - Оҕолор, истин эрэ билигин С. Тимофеев «Таба» диэн бэйэтин хоһоонун ааҕарын истиэхпит. Ырыабыт тыаһыыр.

- Оҕолор, таба хайдах сүүрэр эбитий?

- Ырыа хайдах дьүһүннээн көрдөрөр эбитий?

Оҕолору кытары таба түргэнник, биир тэтимнэ сүүрэрин, ойдобуна атын тэтимнэ ырыа тыаһыырын быһаарабыт. Ол аата, ырыабыт биир тэтимнэ, хос ырыата атын тэтимнэ тыаһыырын быһааран, ырыабыт 2 чаастаабын билэбит.

III дьарыктаныы: - Оҕолор, истин эрэ, ханнык ырыаны, ким суруйбутай? Ырыабытын тыаһатабыт. Чэ, билигин ырыабыт тэтиминэн улаханник таһынабыт. Итинник гынан ритмэ уонна динамиката уларыырын билэбит.

IV дьарыктаныы: Ырыабытын истэбит. Ханнык мелодист суруйбутун, ырыабыт туох уратылаабын, тугу дьүһүннээн көрдөрөрүн өйдөөн хаалабыт.

I дьарыктаныы: «Куобах» норуот матыбыгар Д. Иванов толоруутугар «дэгэрэн ырыаны» кытта билиһиннэри. Сахалыы норуот ырыалара 3 көрүнгэ арахсаллар: «дьиэрэтии», «дэгэрэн», «таналай». Биһиги «дьиэрэтии» ырыа көрүнгүн билэбит. Бүгүн, оҕолор, биһиги «дэгэрэн» ырыа көрүнгүн истиэхпит. Ырыаны иһитиннэри. Бу ырыа добуһуоллаах дуу, суох дуу? Саамай сөп. «Дэгэрэн ырыа» ханнык баҕарар музыкальнай инструменынан добуһуоллаах ылланар. Биһиги истибит «Дэгэрэн ырыабыт» аата «Куобах». Өссө төгүл истин эрэ.

II дьарыктаныы: Ырыаны иһитиннэри, бу ырыа уратытыгар болҕомто ууруу.

Хонууга да хоройдорбун

Сааһыттан саабын.

Ойуурга да олордорбун

Сааһыттан саабын.

Хайа ким билэрий,

Хайалара эбитиний?

Бүгүн чэпчэкистик, тэбэнэттээхтик, оонньуулаахтык ылланар «Куобах» диэн ырыаны истиэхпит. Ырыаны иһитиннэри. Оҕолор, бу сахалыы ханнык ырыа көрүнгэй? Ханнык музыкальнай инструмент добуһуоллууруй?

III дьарыктаныы: Ырыаны матыбыттан билии. Ырыа матыбын тансырга оонньоон иһитиннэри. Бу ханнык ырыаны? Сахалыы ханнык ырыа көрүнгэй?

IV дьарыктаныы: «Дэгэрэн ырыаны» арааран билэллэрин чинэтии.

Ырыаны иһитиннэрэбит. Ханнык инструмент добуһуоллууруй? Өссө ханнык атын ырыаны билэбитий? Чэ, мин хомуска добуһуоллуом, эһиги ыллаан. «Саас буолаҕа» (норуот мат., тыл) ырыаны ыллыылар.

V дьарыктаныы: «Куобах» (норуот матыбы) Д. Иванов толоруутугар «дэгэрэн ырыаны», «Оһуохай» (норуот матыбы) М. Егорова толоруутугар ырыалары иһитиннэри. «Дэгэрэн» уонна «дьиэрэтии» ырыалары тэннээн көрүү.

«Дэгэрэн ырыа» добуһуоллаах, дэгэрэнтэн чэпчэкистик, оонньуулаахтык ылланар.

«Дьирэтии ырыа» добуһуола суох, толорооччу элбэхтик кылыһахтаан
уһатан - кэнэтэн ыллыыр.